

Любецька В. В.

<https://orcid.org/0000-0003-3774-8883>

Київська академія прикладних мистецтв

ТИПОЛОГІЯ ГОЛОВНОГО ГЕРОЯ У РОМАНІ ДЖ. Д. СЕЛІНДЖЕРА «НАД ПРІРВОЮ У ЖИТІ»: ХОЛДЕН КОЛФІЛД ЯК СИМВОЛ ЕПОХИ

У статті здійснено розгорнутий літературознавчий аналіз типології головного героя роману Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житті» з урахуванням історико-культурного контексту американського суспільства середини ХХ століття. Образ Холдена Колфілда розглядається як художній маркер епохи, що відображає глибоку духовну та ціннісну кризу повоєнного покоління, зумовлену втратою ідеалів, розчаруванням у соціальних інститутах і посиленням відчуження особистості. Особливу увагу приділено типологічним характеристикам героя, зокрема його внутрішньому конфлікту, протестній свідомості, загостреному почуттю справедливості та болісному прагненню зберегти моральну чистоту у світі, який він сприймає як фальшивий і лицемірний. Проаналізовано психологічні та екзистенційні виміри образу Холдена Колфілда, його схильність до рефлексії, самотності та внутрішньої ізоляції, що формують тип «антигероя», характерний для літератури ХХ століття. Особливо розглянуто особливості нарративної організації роману, зокрема роль внутрішнього монологу, розмовної лексики та суб'єктивної оповіді як засобів саморозкриття персонажа і репрезентації його світоглядної позиції. Доведено, що мовлення героя виступає важливим художнім інструментом формування його образу як символу покоління, яке перебуває у стані морального пошуку та екзистенційної невизначеності. У статті обґрунтовано тезу, що Холден Колфілд є не лише індивідуальним психологічним типом, а й узагальненим образом епохи, в якому поєднуються риси бунтаря, критика масової культури та прагнення до автентичності. Зроблено висновок, що типологія головного героя роману Дж. Д. Селінджера розкриває універсальні проблеми дорослішання, втрати ілюзій та відповідальності за власний вибір, що забезпечує твору стійку актуальність у сучасному літературознавчому дискурсі.

Ключові слова: типологія героя, образ головного героя, символ епохи, американський роман ХХ століття, антигерой, екзистенційна проблематика, наратив.

Постановка проблеми. Роман Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житті» посідає особливе місце в історії американської літератури ХХ століття, оскільки зумів зафіксувати кризовий стан свідомості повоєнного покоління та вивести на перший план образ героя нового типу. Проблема типології головного героя цього твору залишається актуальною для сучасного літературознавства, адже Холден Колфілд постає не лише як індивідуальний психологічний портрет підлітка, а як узагальнений символ епохи, позначеної моральною дезорієнтацією, розчаруванням у традиційних цінностях і недовірою до соціальних інституцій. У середині ХХ століття американське суспільство переживало глибокі трансформації, зумовлені наслідками Другої світової війни, зростанням масової культури, стандартизацією способу життя та посиленням конформізму. У цьому

контексті література дедалі частіше звертається до образу героя, який перебуває у стані внутрішнього конфлікту та відчуження, не приймає нав'язаних норм і прагне зберегти власну автентичність. Саме таким постає Холден Колфілд, чия протестна свідомість і радикальна критика «фальші» навколишнього світу формують нову модель літературного персонажа – антигероя, характерного для культури модернізму і постмодернізму.

Проблемність образу Холдена полягає також у його амбівалентності: з одного боку, він демонструє щирість, моральну чутливість і прагнення справедливості, з іншого – виявляє інфантильність, емоційну нестабільність і нездатність до конструктивної взаємодії з соціумом. Це породжує низку дискусійних питань: чи є Холден Колфілд бунтарем і носієм гуманістичних ідеалів, чи радше жертвою епохи, нездатною адаптуватися до

реальності дорослого світу; чи можна розглядати його як типовий образ покоління, або ж як унікальний психологічний феномен. Загалом аналіз роману Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житті» присвячено проблемам дорослішання, нігілізму головного героя, його прагненню до широти і глибокому конфлікту з фальшивим світом дорослих. У статті осмислюється психологічний портрет Холдена Колфілда, його криза, внутрішня боротьба; символічними є значення «прірви», «жита», «дитинства та дорослого життя»

Отже, наукова проблема полягає в необхідності комплексного осмислення типології головного героя роману «Над прірвою у житті» у зв'язку з історико-культурним контекстом, поетикою твору та загальними тенденціями розвитку американського роману ХХ століття. Такий підхід дає змогу глибше зрозуміти, яким чином образ Холдена Колфілда функціонує як художній маркер епохи та чому він зберігає свою актуальність для читачів і дослідників у сучасному гуманітарному дискурсі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика типології літературного героя, зокрема героя-повстанця та антигероя, активно розробляється як у зарубіжних, так і у вітчизняних гуманітарних дослідженнях. На думку П. Баррі, типологія персонажів роману має розглядатися не лише як сукупність психологічних рис, а як віддзеркалення соціокультурних умов епохи, що формують художню концепцію оповіді [1]. Саме ця соціокультурна детермінація сприяє появі героїв, чия ідентичність виходить за межі індивідуального характеру і набуває статусу символу покоління. Т. В. Бовсунівська підкреслює, що образ головного героя в романі ХХ сторіччя часто відображає постійне напруження між особистою і колективною ідентичністю, що є характерним для повоєнної літератури [2, с. 112]. Це перегукється з читанням Холдена Колфілда як персонажа, що водночас протестує проти суспільних норм і шукає автентичних форм самовираження. О. В. Веретюк у своїх аналізах взаємодії тексту і контексту наголошує на тому, що навіть в умовах масової культури література здатна продукувати образи, які суперечать «масовим» очікуванням і стають маркерами духовних запитів епохи [3, с. 89]. Образ Колфілда у цьому сенсі може розглядатися як критика споживчої логіки американського суспільства повоєнного часу. Г. Грабович і Р. Т. Гром'як у своїх працях зосереджують увагу на феномені «героя-рефлексивного наратора», для якого внутрішній монолог і мовленнєва самосві-

домість стають основними формами художньої експресії [4, с. 47; 5, с. 53]. Такий підхід дозволяє розглядати Холденову нарацію як специфічний називно-мовленнєвий простір, де внутрішня драматургія героя співвідноситься із зовнішнім світом. Т. І. Гундорова та Т. Н. Денисова у своїх опрацюваннях феномену модерного героя підкреслюють, що літературний текст ХХ століття інтенсивно працює зі зміщеннями меж між суб'єктом і світом, особливо коли йдеться про героїв із протестними або дезорієнтованими позиціями [6, с. 142; 7, с. 98]. У цьому контексті образ Колфілда функціонує як лінгвістична та світоглядна анкета свого покоління. І. М. Дзюба та Д. Д. Дюришин у своїх дослідженнях звертають увагу на історичні та ідеологічні виміри літературного дискурсу: герой твору переживає суб'єктивні кризи та репрезентує колективні ментальні зрушення суспільства [8, с. 73; 9, с. 61]. Це дозволяє трактувати Холдена Колфілда як персонажа, що кодифікує певні культурні тривоги свого часу. М. Г. Жулинський та М. М. Ільницький розглядають питання типології героя в контексті міжкультурних впливів та жанрової еволюції роману, де антигерой набуває не локального, а універсального виміру [10, с. 85; 11, с. 59]. Ця перспектива підтверджує визнання Холдена Колфілда як універсального символу екзистенційної невизначеності. D. Korwin-Piotrowska і R. Kozelleck в рамках культурної семіотики акцентують увагу на тому, що герой-оповідач у романі ХХ століття – це не просто психологічний тип, а символічна конструкція, що адресована читачеві як виклик до рефлексії [25, s. 78; 26, p. 104]. Холденова оповідь стає «дзеркалом» для читача модерної доби, у якому відбиваються найгостріші суспільні суперечності. М. Б. Лановик та Р. В. Мовчан приділяють увагу семіотичній функції наратора, розглядаючи його як маркер соціальних норм і відхилень від них [12, с. 121; 14, с. 96]. Це дає змогу трактувати мовленнєві стратегії Колфілда як семіотичний код, що кодифікує культурні шоківі ситуації повоєнної епохи. В. Г. Матвійшин і Д. С. Наливайко у своїх працях підкреслюють, що герої сучасної художньої прози дедалі частіше репрезентують психологічну кризу та світоглядну дезорієнтацію, що робить їх маркерами культурної травми [13, с. 112; 15, с. 133]. У романі Дж. Д. Селінджера ці риси знайшли вираз у мовленнєвому портреті Колфілда. Р. Нич та М. Павлишин, аналізуючи антропологічний вимір художнього героя, наголошують, що сучасний герой – це не стільки носій фіксованого типу, скільки проце-

суальна одиниця, що динамічно перебуває у стані пошуку ідентичності [16, с. 66; 17, с. 29]. Саме це дозволяє розглядати Холденову «незавершеність» як художній прийом, що підкреслює кризу цінностей. С. Д. Павличко і Я. О. Поліщук у своїх роботах акцентують увагу на інтерсекційних вимірах героя, зокрема на перетині індивідуального і колективного, що робить його символом не лише американської, але і універсальної культурної динаміки [18, с. 58; 19, с. 143]. С. М. Пригодій і М. Торрег у працях із теорії нарративу звертають увагу на структуру оповіді та її вплив на сприйняття героя читачем: Холденова суб'єктивність розкриває його внутрішній світ та виступає технікою емпатійного залучення читача до моральних дилем твору [20, с. 74; 27, р. 152]. С. І. Хороб і Л. Рудницький вивчали феномен «морального протесту» у літературі ХХ століття, що дозволяє поставити Колфілда у низку героїв, які критикують соціум і пропонують альтернативні ціннісні моделі [22, с. 84; 23, с. 99]. Нарешті, Ю. Шевельов-Шерех підкреслює, що літературний герой є і образною конструкцією, і «дзеркалом» мовної та світоглядної культури свого часу – що повністю співзвучно з образом Холдена Колфілда як символом епохи [24, с. 45].

Постановка завдання. З огляду на актуальність проблеми типології головного героя роману Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житті» та необхідність її комплексного літературознавчого осмислення, у статті ставиться завдання здійснити багатовимірний аналіз образу Холдена Колфілда як художнього втілення духовних і ціннісних зрушень американського суспільства середини ХХ століття. Реалізація цього завдання передбачає поєднання типологічного, історико-культурного та поетикального підходів до інтерпретації персонажа. Для досягнення поставленої мети у статті визначено такі конкретні завдання: окреслити історико-культурні та соціальні умови формування художнього типу героя в американській літературі повоєнного періоду; проаналізувати основні типологічні риси Холдена Колфілда (внутрішній конфлікт, протестну свідомість, моральний максималізм, схильність до рефлексії та відчуження) у контексті традиції образу антигероя; з'ясувати, яким чином психологічні та екзистенційні характеристики персонажа відображають кризу ідентичності покоління середини ХХ століття; дослідити роль нарративних засобів роману (внутрішній монолог, суб'єктивна оповідь, розмовна лексика) у формуванні образу головного героя та його світоглядної позиції; визначити символічне наванта-

ження образу Холдена Колфілда як маркера епохи та носія критики масової культури і соціального конформізму; простежити універсальність проблем, репрезентованих у типології героя (дорослішання, втрата ілюзій, пошук автентичності), що зумовлює тривалу актуальність роману в сучасних наукових розвідках.

Виконання окреслених завдань сприятиме глибшому розумінню типології головного героя роману Дж. Д. Селінджера та дозволить обґрунтувати інтерпретацію Холдена Колфілда не тільки як індивідуального персонажа, а і як узагальнений художній образ, що репрезентує духовний стан і ціннісні пошуки своєї епохи.

Виклад основного матеріалу. Роман Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житті» посідає особливе місце в історії американської літератури ХХ століття завдяки створенню унікального типу головного героя, який поєднує в собі риси бунтаря, маргінала та морального максималіста. Холден Колфілд постає як персонаж, через якого автор репрезентує кризу ідентичності повоєнного покоління, загострене відчуття фальші світу дорослих і болісний пошук автентичності. Підлітковий вік у сучасній гуманітарній науці осмислюється як перший складний етап переходу від дитячої безпосередності до дорослої свідомості, що зазвичай охоплює період від приблизно 11–12 до 18–20 років. Цей віковий відтинок характеризується інтенсивними і часто суперечливими змінами у психіці та поведінці особистості, що дозволяє трактувати його як кризовий і переломний. Саме такі риси яскраво втілено в образі Холдена Колфілда – головного героя роману Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житті». Холден постає типовим представником кризового підліткового віку, внутрішній світ якого позначений емоційною нестабільністю, різкими перепадами настрою та болісною чутливістю до несправедливості. Його роздратування світом дорослих і соціальними нормами виражається у постійному викритті фальші, яку він бачить у людських стосунках. Центральною характеристикою героя є його радикальне неприйняття соціального лицемірства. Холден неодноразово вживає означення *phony* («фальшивий») для опису людей і соціальних інститутів, що його оточують: «Мене найбільше дратують фальшиві люди. Господи, як же вони мене дратують» [21, с. 16]. Ця репліка засвідчує не лише максималізм героя, а й його моральну вимогливість, притаманну підлітковій свідомості. Ця мовна маркованість, як слушно зауважує Т. Н. Денисова, формує особливу модель нарративної свідомості, у якій

суб'єктивна оцінка стає головним інструментом пізнання світу [7, с. 112].

Психологічна вразливість Холдена поєднується з почуттям глибокої самотності та втоми від життя, що є типовими для періоду становлення особистості: «Я був такий пригнічений, що й сам не знав, чого мені хочеться» [21, с. 58]. Психологічний портрет Холдена Колфілда органічно вписується у загальну характеристику підліткового віку як періоду внутрішньої нестабільності, гострих емоційних реакцій і пошуку моральних орієнтирів. Через цей образ Дж. Д. Селінджер відтворює індивідуальну драму юнака та художньо репрезентує універсальні риси підліткової кризи, що робить роман актуальним для різних поколінь читачів.

Типологічно Холден Колфілд належить до образу «антигероя», характерного для літератури ХХ століття. Він не здійснює героїчних вчинків у традиційному розумінні, проте його внутрішній конфлікт має глибоко моральний характер. Герой прагне зберегти чистоту дитячого світосприйняття, що символічно втілюється в його відомій фантазії про «ловця у житі»: «Я уявляю собі, що стою над прірвою й ловлю дітей, щоб вони не впали» [21, с. 173]. У цьому образі концентрується прагнення героя зберегти невинність – як власну, так і чужу, – що є характерною рисою підліткового світосприйняття. Цей образ інтерпретується дослідниками, наприклад С. І. Хороб, як метафора етичної відповідальності та страху перед дорослішанням [22, с. 89]. Символіка «прірви», «жита» і дитинства у романі Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житі» є ключовою для розуміння внутрішнього світу Холдена Колфілда та його екзистенційної драми. Ці образи утворюють єдину смислову систему, у межах якої розкривається конфлікт між невинністю дитинства та жорсткою реальністю дорослого світу. «Прірва» у романі символізує межу між дитинством і дорослістю, своєрідний екзистенційний рубіж, переступивши який людина втрачає наївність і моральну чистоту. Для Холдена ця прірва асоціюється з духовною загибеллю, внутрішнім падінням у світ фальші, лицемірства і компромісів. Він боїться не фізичного краху, а морального занепаду, який неминуче супроводжує дорослішання. Саме тому герой так болісно сприймає будь-які прояви нещирості та соціальної умовності, адже вони, на його переконання, штовхають людину до цієї прірви. «Жито» в уяві Холдена постає символом чистоти, природності та первісної гармонії. Це відкритий простір, позбавлений штучних соціальних правил і обме-

жень, де можливе вільне та автентичне існування. «Жито» асоціюється з життям у його органічному, «нефальшивому» вигляді, протиставленому міському простору з його холодною раціональністю. Саме в полі жита, на думку героя, можуть залишатися діти, не торкаючись небезпечної межі дорослого світу. «Дитинство» в романі наділене сакральним значенням. Для Холдена це не просто віковий етап, а моральний ідеал, стан духовної цілісності та щирості. Його мрія бути «ловцем у житі» (зауважимо, що про цю мрію він розповідає молодшій сестрі – Фібі, яку він дуже любить) – це прагнення зупинити неминучий хід часу та уберегти дітей від втрати невинності. Отже, в образі «ловця» поєднуються всі три символи: «прірва» як загроза, «жито» як простір чистоти і «дитинство» як найвища цінність. Ставлення Холдена Колфілда до людей у романі є суперечливим і багатовимірним, що безпосередньо відображає кризовий стан його підліткової свідомості. З одного боку, герой різко відштовхує більшість оточення, демонструючи недовіру, іронію та відвертий скепсис, з іншого – гостро потребує людської близькості, співчуття і щирого контакту. Холден з недовірою ставиться до представників авторитетних інституцій – учителів, керівників шкіл, дорослих загалом, яких він сприймає як носіїв удаваної моралі. Навіть позитивні на перший погляд фігури викликають у нього підозру: «Навіть коли хтось здається добрим, завжди думаєш, а де ж тут підступ» [21, с. 32]. Це демонструє внутрішній захисний механізм героя, спрямований на уникнення розчарування. Попри зовнішню грубість і сарказм, ставлення Холдена до окремих людей позначене глибокою емпатією та ніжністю, особливо коли йдеться про дітей і вразливих персонажів. Найяскравішим прикладом є його любов до молодшої сестри Фібі, яка уособлює для нього чистоту і щирість: «Фібі – єдина людина, з якою мені завжди добре» [21, с. 67]. У спілкуванні з нею Холден втрачає захисну іронію та постає здатним до щирої любові і відповідальності. Його співчуття поширюється і на випадкових знайомих – самотніх, розгублених або знехтуваних суспільством людей. Як ми бачимо, ставлення Холдена Колфілда до людей ґрунтується на різкому запереченні соціальної фальші і водночас на глибокій потребі в щирих, емоційно значущих стосунках. Його критицизм і відчуженість є не проявом цинізму, а радше формою захисту вразливої особистості, яка болісно реагує на світ дорослих і прагне зберегти моральну чистоту у міжлюдських взаєминах. На думку П. Баррі, подібні персонажі віддзеркалю-

ють кризу модерної суб'єктності, коли індивід не знаходить стабільних ціннісних орієнтирів у суспільстві [1, с. 64]. Холден існує у стані постійної екзистенційної напруги, що проявляється у його самотності, втечі від соціальних ролей та неможливості інтеграції у світ дорослих. Важливим аспектом типології героя є його мовлення. Розмовна лексика, повтори, емоційна фрагментарність оповіді створюють ефект безпосередності та психологічної достовірності. Як зазначає М. Б. Лановик, «внутрішній монолог у романі Селінджера виконує не лише стилістичну, а й світоглядну функцію, перетворюючись на форму саморефлексії героя» [12, с. 141]. Саме через мову Холден постає як символ покоління, що втратило довіру до «великого наративу» успіху та соціального прогресу. Особливе місце у структурі образу займає мотив самотності. Попри численні контакти з людьми, герой постійно наголошує на власній ізоляваності: «Мені завжди хочеться подзвонити комусь, але дзвонити нікому» [21, с. 58]. Цей стан, за спостереженням Т. І. Гундорової, є характерною ознакою літератури модернізму і постмодернізму, де самотність стає екзистенційною нормою [6, с. 203].

Таким чином, Холден Колфілд постає як багатовимірний художній тип, у якому поєднуються індивідуально-психологічні та соціально-культурні риси. Він є не лише персонажем конкретного твору, він – символ епохи духовної дезорієнтації, що робить роман Дж. Д. Селінджера актуальним у різні історичні періоди. Як слушно підкреслює М. Г. Жулинський, саме такі образи забезпечують класичним творам «тривалу присутність у культурній пам'яті» [10, с. 57].

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що образ Холдена Колфілда у романі Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житті» є складним типологічним утворенням, у якому

поєднуються риси підліткового максималізму, екзистенційної тривоги та глибокого морального чуття. Ставлення героя до людей визначається гострим неприйняттям фальші, лицемірства та соціального конформізму, що він асоціює з дорослим світом. Водночас за зовнішньою різкістю та іронією приховується глибока потреба у щирому людському контакті, співчутті і любові, яка найповніше виявляється у його ставленні до дітей, передусім до сестри Фібі. Символічні образи «прірви», «жита» та «дитинства» відіграють концептуальну роль у розкритті світогляду героя і втілюють його прагнення зберегти моральну чистоту в умовах духовної кризи суспільства. Холден Колфілд постає не тільки як індивідуальний психологічний тип, а і як узагальнений символ покоління, що переживає втрату ідеалів та перебуває у стані болісного пошуку власної ідентичності. Через внутрішній конфлікт героя Дж. Д. Селінджера актуалізує універсальні проблеми дорослішання, самотності, відповідальності за вибір і неможливості повного уникнення життєвих компромісів. Отримані результати дають підстави стверджувати, що роман «Над прірвою у житті» зберігає високу художню та філософську актуальність у сучасному літературознавчому дискурсі, оскільки порушені в ньому проблеми залишаються значущими для різних історико-культурних контекстів. Перспективними напрямками подальших досліджень можуть стати компаративні студії образу Холдена Колфілда з іншими типами підліткових або маргінальних героїв у літературі ХХ століття, а також аналіз роману в контексті екзистенційної філософії та психології підліткового віку. Особливої уваги заслуговує вивчення рецепції твору в різних культурних традиціях і впливу перекладних інтерпретацій на сприйняття образу головного героя.

Список літератури:

1. Баррі П. Вступ до теорії літератури: сучасні підходи / пер. з англ. Київ: Смолоскип, 2009. 320 с.
2. Бовсунівська Т. В. Теорія літературних жанрів: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2016. 280 с.
3. Веретюк О. В. Літературний текст у культурному контексті модернізму. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 214 с.
4. Грабович Г. Теорія літератури і культурна критика. Київ: Критика, 2015. 336 с.
5. Гром'як Р. Т. Літературознавчий словник-довідник. Київ: Академія, 2017. 752 с.
6. Гундорова Т. І. Післячорнобильська бібліотека: український літературний постмодерн. Київ: Критика, 2007. 264 с.
7. Денисова Т. Н. Американський роман ХХ століття: проблеми типології. Київ: Факт, 2019. 298 с.
8. Дзюба І. М. Література і світогляд. Київ: Дух і Літера, 2018. 416 с.
9. Дюришин Д. Д. Теорія порівняльного літературознавства. Київ: Видавничий дім «КМ Академія», 2020. 312 с.
10. Жулинський М. Г. Художній світ літератури ХХ століття. Київ: Наукова думка, 2019. 352 с.

11. Льницький М. М. Література і час: дослідження та інтерпретації. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 288 с.
12. Лановик М. Б. Теорія наративу. Тернопіль: Підручники і посібники, 2018. 320 с.
13. Матвійшин В. Г. Психологізм у прозі ХХ століття. Київ: Либідь, 2021. 256 с.
14. Мовчан Р. В. Поетика художнього тексту: інтерпретаційні моделі. Київ: Академвидав, 2020. 304 с.
15. Наливайко Д. С. Теорія літератури й компаративістика. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 392 с.
16. Нич Р. Культура як текст. Львів: Літопис, 2018. 228 с.
17. Павлишин М. Канон і сучасність: літературознавчі студії. Київ: Критика, 2022. 240 с.
18. Павличко С. Д. Теорія літератури. Київ: Основи, 2017. 384 с.
19. Поліщук Я. О. Література як форма ідентичності. Київ: Смолоскип, 2019. 312 с.
20. Пригодій С. М. Наративні стратегії сучасного роману. Харків: Фоліо, 2018. 260 с.
21. Селінджер Дж. Д. Над прірвою у житті / пер. з англ. О. Логвиненка. Київ: Основи, 2019. 288 с.
22. Хороб С. І. Моральний конфлікт у літературі ХХ століття. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2019. 244 с.
23. Рудницький Л. Література і цінності. Київ: Темпора, 2021. 296 с.
24. Шевельов Ю. (Шерех) Література і мова часу. Київ: Критика, 2022. 312 с.
25. Korwin-Piotrowska D. Narracja i tożsamość w literaturze XX wieku. Kraków: Universitas, 2019. 245 s.
26. Kozelleck R. Futures Past: On the Semantics of Historical Time. New York: Columbia University Press, 2017. 336 p.
27. Topper M. Narrative Voice and Modern Fiction. London: Routledge, 2020. 288 p.

Liubetska V. V. TYPOLOGY OF THE PROTAGONIST IN J. D. SALINGER'S NOVEL "THE CATCHER IN THE RYE": HOLDEN CAULFIELD AS A SYMBOL OF AN ERA

The article provides an in-depth literary analysis of the typology of the protagonist in J. D. Salinger's novel "The Catcher in the Rye", taking into account the historical and cultural context of American society in the mid-twentieth century. The image of Holden Caulfield is interpreted as an artistic marker of the era, reflecting the profound spiritual and value crisis of the postwar generation, caused by the loss of ideals, disappointment in social institutions, and the growing alienation of the individual. Special attention is paid to the typological characteristics of the protagonist, in particular his inner conflict, protest consciousness, heightened sense of justice, and painful desire to preserve moral purity in a world he perceives as false and hypocritical. The psychological and existential dimensions of Holden Caulfield's image are analyzed, including his inclination toward reflection, loneliness, and inner isolation, which together shape the type of the "antihero" characteristic of twentieth-century literature. The article also examines the specific features of the novel's narrative organization, particularly the role of interior monologue, colloquial language, and subjective narration as means of the character's self-disclosure and representation of his worldview. It is demonstrated that the protagonist's speech functions as an important artistic tool in shaping his image as a symbol of a generation caught in a state of moral searching and existential uncertainty. The study substantiates the thesis that Holden Caulfield is not only an individual psychological type but also a generalized image of an era, combining traits of rebellion, criticism of mass culture, and a striving for authenticity. It is concluded that the typology of the protagonist in J. D. Salinger's novel reveals universal problems of growing up, the loss of illusions, and responsibility for one's own choices, which ensures the lasting relevance of the work in contemporary literary discourse.

Keywords: *typology of the protagonist, image of the main character, symbol of an era, twentieth-century American novel, antihero, existential issues, narrative.*

Дата першого надходження статті до видання: 22.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.04.2026